

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

Helyben hazhoz borítva:	
Egész évre	12 ft.
Fél évre	6 ft.
Negyed évre	3 ft.
Egy óra	1 ft.

Vidékre postán küldve:

Egész évre	14 ft. — kr.
Fél évre	7 ft. — kr.
Negyed évre	3 ft 50 kr.
Egy óra	1 ft 20 kr.

Hirdetések helyben ártandók.

Szerkesztőség:
 Templom-utca 14. szám, földszint, jobbra.
 Néremtelen leveleket csak ismert kezűl fogadunk el.
 Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
 Templom-utca 14. szám, földszint, jobbra.

Hirdetések díjazás szerint.
 Nagy szám 5 kr. ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

Arad, márczius 20.

A német-olasz-osztrák-magyar szövetséget, mint a közép-európai hatalmak collossális béke ligáját fogja fel a continens sajtója különbség nélkül és constatálja, hogy Olaszország kiváló helyzetbe juttatta Német- és Ausztria-Magyarországot e szövetség által, annyival is inkább, minthogy az olasz hadseregről utóbbi időben olyan előnyös kimutatások jelentek meg, hogy a hatalmasság, mely háboru esetén Olaszország szövetségét bírja, szerencsésnek nevezhető. Talán mondanunk sem kell itt, hogy e szövetség az anynyiszor és minden alap nélkül hangoztatott békehíreknek teljes megvalósulását van hivatva jelenteni.

A bolgár-ügy egyetlen lépéssel sem haladt előre, azon ismert körülményen kívül, hogy a czár elleni merénylet óta orosz politikai körökben nem valami tetszetősnek találják a bolgár forradalmárokat protegalását.

Kis dolgok így idézhetik elő nagy czélok valószínűségeit. Az a pár el nem sült bomba, a bolgárok végleges szabadságának hajnalát, mert a minden oroszok czárja és a minden slávok hitelvesztett protectora nagyon el van foglalva az ő alázatos oroszaival, kikkel csak úgy tömik most a Péter-és Pál-erőd tömlőceit.

A bolgár regenség aligha be nem fejezheti már legközelebről nagyszabásu munkáját, s a szabaddá tett Bulgáriát visszaadhatja a normális viszonyoknak.

Országgyűlés. A képviselőház letárgyalta szombati ülésének változatos napirendjét. — kiállításra vonatkozó törvényjavaslaton tett főrendi módosítás vita nélkül fogadtattott el. A himmlőoltásra vonatkozó törvényjavaslat felett általánosságban élelő discussio indult meg, melyben L. a t. k. z. y. előadón kívül még Lukó, Madarász, Herman, Neudtwich, Petrich, Tisza Kálmán miniszterelnök, Hótyes és br. Orszá miniszter vettek részt. Maga a törvényjavaslat egésze ellen nem tettelet kifogás, csak némely intézkedései kifogásoltak. Többen a tiszta, jó oltoanyag szükségét hangsúlyozták. A törvényjavaslat pár módosítással részleteiben is elfogadtattott.

Az „ARADIKÖZLÖNY” tározója.

(Márczius 20.)

Csiky Gergely új koszoruja.

(„A vasmber.” Szomorujáték 3 felvonásban. A m. tud. Academia 100 aranyos Telesi-díjjal jutalmazza.)

A magyar tudományos Academia szombat délutáni ülésén hirdették ki a Telesi-féle 100 aranyra pályázott színművek felett a bíráló bizottság ítéletét, melyet Heinrich Gusztáv academiái rendes tag szerkesztett.

A bírálati jelentés két művel foglalkozik hosszabban. A „Gorgo” című tragédiáról, melynek azonban csak költői szépségű verszetét dicseri, a bizottság többsége azért nem szavazhatott e darabra, annál kevesebb, mert a kisebbség sem állhatta, hogy „Gorgo” bármely szempontból is megérdemelt a méltó, és mert van a beérkezett munkák közt egy dráma, mely épen nem kifogástalan munka ugyan, de világos és következetes jellemzésével, szabatos és drámai nyelvével, szigorú szerkesztéssel, kitűnő technikájával és kifogástalan színesítésével óriási magaslatban áll a pályázat összes darabjai felett. Ez „A vasmber”, szomorujáték három felvonásban; jellegje: modern tragédia.

Bárdi Gábor gazdag vasyáros illetéktársává vette Szentgáli bárót, illetőleg a bárónak a nevét, miut ezt híval tudatja:

Nem más ő, mint megfizetett eszéledem,
 Ki évi bért eladta nevét.
 Szükségem volt e névre: a világ
 Oly ügygymű meg, hogy fényes nevre
 Több bizalommal bízza érdekét.
 Mint a becületlen munkás kezére...
 Ily névre volt szükségem — s megvénem, —
 Mint e világon mindent meg lehet
 Vászárunk, csak adjuk meg az árát
 Szentgáli báró évi fizetését
 Elkölti léhán s őli dologtalan.

Bárdi helyesen itéli meg a bárót, ki nem tanult semmit, még dolgozni sem, s így, nagy vagyonának pusztulása után, ily szegényletes szerepre kénytelen vállalkozni. Bárdi fia csak lovagias, előkelő urnak ismeri; atyja ezt jobban tudja:

E lovagias
 Előkelő őli léha, éltetete...
 Nem mondorom ross embernek, arra ni cs
 Elég érteye... amde gyöngeése
 A bünye ép ugy elcsabítaná,
 Mint visszavárta, míg rá nem szorult.
 A báró fenkölt, nemes leánya másfép

A kérvények, melyeket Vámos előadó referált, mindenben a kérvényi bizottság javaslatai szerint intéztettek el vita nélkül.

Most Tisza felett Szathmáry László, Baross miniszter pedig Orban interpellatájára s a ház a miniszteri válaszokat tudomásul vette.

Végül Dobránszky, a székelyföldi közhgyekről, Veres pedig a „nével üzött visszaélésekről” interpellált.

A főrendi ház szintén szombaton délelőtti keressé látogatott ülést tartott. Az ipartörvény 50. §-ának módosításáról szóló törvényjavaslatot a főrendiek minden megjegyzés nélkül, ugy általánosságban, mint részleteiben, ellenvetés nélkül elfogadták. Ugyanígy fogadták el a nyitárványú vasutról szóló törvényjavaslatot. A közlekedési miniszter jelentésénél, a nyolcz rendbeli helyi érdekt vasut engedélyezése tárgyában felszólalt Desseffy Aurél gróf, s az iránt intéz kérdést a közlekedési miniszterhez, hogy finansziális helyzetünk tekintettel, szántázközök-e a folyó évben is nagybővítési állami hozzájárulással támogatni a helyi vasutakat, s hogy általában a támogatások a közlekedési tárcza keretében fognak-e osztani, vagy pedig külön kezelhetnek? Baross Gábor közlekedési miniszter azonban felelt. Jelenleg, ugymond, semmiféle ilyen vasuttermék nem ismer, s ha lesz, annak mily mértékben segélyezése felől most még nem nyilatkozhatik. A miniszter kifejtette, hogy a 800 kilométer tevő vicinális vasutak, az államnak különös megterhelést nem okoznak. A vicinális vasutaknak adott segély egyébként a penzgyminiszter tárczájában terjesztetik a törvényhozás elé. Egyébként pedig minden ilyen vasut támogatásáról a törvényhozás a kellő időben értesül, s annak megadásához hozzájárulása szükséges. A főrendi ház a jelentést tudomásul vette, legközelebbi ülését valószínűleg a jövő hét vége felé fogja tartani.

Eötvös-ünnepélyek Aradon.

— márczius 20.

A templom-utcai fiúiskola lakban megtartott ünnepélyről a következő tudósítást közöljük:

Folyó hó 19-én d. e. 9 órakor igen szép ünnepély folyt le a templom-utcai elemi fiúiskola rajztermében. Ekkor tartott meg a szokásos Eötvös-ünnepély, boldogult br. Eötvös József nagy hazánk fia emlékeztetésére, névnapjának évfordulóján. Az ünnepély díszes közönség jelenlétében folyt le, kik között ott láttuk Fábrián László főispánt, Simay Istvánt, a községi iskolák felügyelőjét, Városi

gondolja a viszonyt, hisz atyja így tüntette szel fel előtte:

Tudod jól... őseink nagy érdeméből
 Csapán név maradt meg, a vagyon
 Szétfoszlott, dolgoznom kell, hogy megérjek,
 S e Bárdi az, ki munkát nyujt nekem.
 Hozzám vallót, nemes emberhez illót,
 Rézát adva nagy vállalkozásiban.
 De Edith, ki már is oly rosszul érzi magát a pénznek e sivár világában, csakhamar megérti a valót.

A cselekvény a pervenu Széphegyi felépése indítja meg, ki a bárókissasszony kezét kéri. Bárdi így nyilatkozik a kérőről:

Dusgazdag birtokos, jól ismerem
 Egész értékét: szomszédomban él,
 Pusztája híres mintagazdaság...
 Az ifju szép, előkelő, ügyes,
 Jól tánozol, futtat, megvan mindene.
 Mi egy bárónó szívét megnyeri.
 E kedvező jellemzés nem egészen őszinte. — hisz Bárdi mindenképen azt akarja, hogy Edith nőül menjen Széphegyihez, mert észre vette, hogy saját fia szereti a bárókissasszonyt, miről az öreg hallani sem akar, és midőn Szentgáli nam akar tudni a parvenu kérőről, Bárdi meg van győződve arról, hogy a bárók az ő fia s pucelálnak, a mi ellenszenyét még inkább fokozza, mert az ő világnézet merőben ellenkezik a báróval, sőt a fiával is, ki Edithről felteszi, hogy nem ismeri a báró viszonyát Bárdihoz.

Tán azt hiszed (tanítja az fiát),
 Hogy ő nem tudja apja dolgait,
 S nem épen olyan? Egy faj az, fiám,
 Mely mindig még a régi korban él
 S azt véli, minden más csak arra jó.
 Hogy felhasználja és megvesse... Nos,
 Utánozzuk hát példáját mi is.
 Használjuk föl s vessük meg őket.
 A győzelem bizonyán a miénk...
 Mienk a munka és ez egymaga
 Felér a régi kor egész avult
 Fegyvertárával. Csak a munka ad pénzt,
 S a pénz most az egyetlen hatalom,
 Egyetlen mozgatója a világnak.
 Ezt kell szerelnünk és megtartanunk —
 Érted fiám? megtartatunk! — e szó
 Rejtőzik a legmélyebb bölcsesség.
 Sok nyert a munka által nagy vagyont,
 S mi volt legelőbb dolga a botornak?
 A munkát megvették hálaítanul,
 Csakért vásárolt s új nevet magának.
 Urrá lett, alapított új nemes
 Családot s unokái urilag
 Eltérőzöltek őök szerzeményét.
 E sorstól félti Bárdi a báró kissas-

zassy Árpád kir. tanfelügyelőt, dr. Robitssek Agostont és a teljes tantestületet.

Preisinger József intézeti igazgató rövid beszédben vizsgálva az ünnepély jelentőségét, azt megnyitja. Utána a II. a. osztály növendékei énekeltek el a „Szózat”-ot meglepő ügyességgel és szabotossággal. Ennek végzetével Fischer Antal testületi tag tartott emlébeszédet Eötvös József br. felett, annak államférfini, költői működését méltatva, a tanulók felfogására mértén. Ezután Eötvös két költeményét, a „Bucsut” Simay Béla IV. a) oszt. tanuló, „Mohács”-ot Fábrián Gábor IV. a) oszt. tanuló „Gondolatok” című művéből, olvasta fel több gondolatot és hozzászólásokat. A szavallatok és felolvasások között a IV. a) osztály növendékeinek több éneke töltötte ki.

Elvégződven az ünnepély, Simay István iskolafelügyelő emelkedett hangú beszéddel, melyben hivatkozott a testület nehez, de eredménydus munkálkodására, arra Isten áldását kérve, bejárja az ünnepélyt s Preisinger József igazgatóhoz fordulva, a legjobb kívánatait fejezi ki részére, mint a kinek a mai napon szintén névnapja van. Ezel a szép és lélekelmő ünnepély véget ért.

A Batthyány-utcai elemi leányiskola növendékei által az ünnepély tegnap délután 3 órakor tartott meg a következő sorozatban.

1. Alkalmi előképlet: Az Eötvös szobor megkoszorúzása. „A nők a művészetben.” „A tavasz”. „Az iskola.”
2. „Hymnus” éneklé III. és IV. osztály úővendék kára.
3. „Megnyitó” tartotta: Boros Janka igazgató.
4. „Br. Eötvös József életrajza”, írta: Klein Emma IV. oszt. növ.
5. „Tavas” szavallta Kovács Juliska II. oszt. növ.
6. „Ima” Taubertől, énekelte: Stieglitz Eleonora III. oszt. növ.
7. „Bucsu” Eötvöstől szavallta Hannek Hajnalka III. oszt. növ.
8. „Nagy a világ” dal énekelte a IV. oszt. növendék kára.
9. „A mult” és „jelen” Eötvöstől szavallta Kellér Janka IV. oszt. növ. Leuzey M.
10. „A fecske” szavallta Sággy Emilia I. oszt. növ.
11. „A végrendelet” énekeltek Taub Róza és Fischer Paula IV. oszt. tan.
12. „Br. Eötvös emlékezete” Váraditól, szavallta Bedrich Ilonka.
13. „Hírly hymnus” énekelte a IV. oszt. növendék kára.
14. „Zárzó” Tartotta: Simay István t. tanácsos városi isk. felügyelő ur.

szonyba szerelmes fiát; ezért köti a lelke:

Te légy, fiám, reményem, büszkeségem,
 Te légy e nagy munkámnak folytatója!
 Ne igyekezz több lenni, mint apád,
 Mert kevesebb leszel: járj a munka útján,
 Az egyedül, mely magasba visz;
 A többi mind hüiség, cifra semmi;
 Használd fel, ved meg és maradj, mi vagy.
 S tied lesz a jövő s a hatalom.

Edith visszautasítja Széphegyit. — első sorban nemes szívenél és fenkölt jellemnél fogva, de azért is, mert Andort szereti. De Andort sem hallgatja meg; érzi és tudja, hogy áthidalhatlan mélység választja el őket egymástól:

En gyűlölöm, mi őt körülveszi,
 Irítzom attól, a mit nagyra tart.
 Mi dolga volna itt a szerelemnek?
 Ily fojtó légben, ily zord ég alatt
 Csak hervadásra szánt virág fakadhat.
 ... Nem, Andor büszkeségem
 Nem olyan olesó meg, hogy udvaronezül
 Szerződjék az aranygörg trónja mellé.

Az öreg már választott arát fia számára, a híres Soli czég főnökének leányát, kit Andor természetesen visszautasít:

Mást szeretek s nőmmé csak az lehet.
 Az apa tudja, hogy fia Edithet szereti, s ez szenvedélyes ellenszenyét a léhaari tocratia ellen valóóságos dühhő fokozza. Hiába vdlelmezi a jószívű anya fiát és ennek ideálját:

Ha szereti... Edith derék leány...
 az öreg indulatosan kifakad:
 ... A mig élek a mig a velő
 Ki nem szársát agyamból, csontjaimból.
 Itt az történi, a mit akarok...
 Vas embernek csufolnak ellenem,
 Mert vasal dolgozom és vas vagyok:
 Nem tartom ezt csufoságnak, igazok van,
 Elfogalom a vasmber nevet,
 S miként a vas, mely bányában terem,
 Sem törni, sem hajolni nem fogok.

Andor ellenszenyűlése majd tetlegességre ragadja az őreg-et, ki most a bárótól és leányától, kiket szemben is azzal gyanusít, hogy fiát meg akarják keríteni, nyersen megköveteli, hogy fogadják el Széphegyit vőnek, illetőleg vőlegénynek. Ezek büszkén visszautasítják az indulatos embernek gyanusítását s követelést, mire Bárdi a báróval megszajítja összeköttetését, és hazából kiutasítja őt leányával együtt. Edith e szavakkal távozik (Andorhoz fordulva):

Az öléképeknél közreműködtek: Krecsányi Veronka, Mitelmann Sarolta, Ziknundovszky Aranka, Gajdos Lenke, Farkas Janka, Vizer Mártha, Popovics Auróra, Verbos Izabella, Simon Margit, Hász Maiska, Hoffmann Jenny, Toima Henriette, Boros Janka, Vizer Sarolta, Czifra Ilonka, Hadanyák Jolán, Berger Jenny.

Az ünnepély megjelenésökkel emelték: Simay István t. tanácsos és iskolafelügyelő ur, Vizer Péter iskolálgatóg ur és a szép számban egybegyűlt szülők és tanúgybarátok.

A Kossuth-utcai iskola tanuló ifjusága is megünnepelte Eötvös emléket. Az intézet rajzterme az alkalommal szépen fel volt virágokkal díszítve, mi Kellér virág-kertész urnak köszönhető. Az ünnepély a „Szózat”-al kezdődött, melyet a IV. osztály növendékei szabotossan énekeltek el, ezután az intézet igazgatója Z. Á. r. y. Odón szép beszéddel, mely után felkérte az intézetnél ideiglenesen működő tanító Verneer Lászlót, hogy br. Eötvösről emlébeszédet tartson. Az emlékeszéd végzetével az intézet növendékei közül S. e. h. i. d. t. Miklós a „Megfagyott gyermek” című verset Nagy Gyula „A bucsu”, és végre L. a. s. z. l. o. Gyula az intézet egy tanítója által ez alkalomra készített verset szavallta el. A szép ünnepélyt sok szülő is meglátogatta.

Városi Gizella nevelőintézetében szintén szép és lélekelmő ünnepélynek voltak tanui, kik a tegnap délelőtti megtartott „Eötvös-ünnepélyen” részt vettek. Az ünnepélyen először is egy hazafias dal: „Imádkozni megtanított jó anyám” címűmel énekeltek a növendékek. Ezután következtek a szavallatok, kizárólag Eötvöstől, a következő sorrendben: „Panaszok” szavallta Polgár Mariska I. oszt., Turay Juliska II. oszt. és Gerzetic Zóra III. oszt. növendékek. „A megfagyott gyermek”-et Kozma Jolán III. oszt. növendék szavallta. „Mohácsot” Spitz Ida, „Végrendelet”-et Buzás Eszterike V. oszt. növ. „A bucsu”-t Polák Sarolta VI. oszt. növendék szavallta el. Z. p. f. el. Gizella kisasszony, intézeti segédtanító a „Vár és kunyhó” című költeményt szavallta el.

Ezután a növendékek a „Hymnus”-t énekeltek el. Az ünnepély végével Városi Malvina, az intézet vezértanítóje tartott a növendékekhez emelkedett szellemű beszédet, melyben Eötvösnek különösen hazaszeretét, áradhatlan munkásságát és a népnevelés ügyének emelésén való tevékenységét hangsúlyozta. Beszédé végén arra hívta fel a növendékeket, hogy Eötvös emlékeztetést ápolják lelkükben, s ezsméinek megvalósításán ügy tőrekedjenek, hogy a haza munkás és művelt honleányává válni igyekezzenek. A jelen volt kir. tanfelügyelő V. r. z. s. y. Árpád, me-

Uram, ma ön megkérte kezemet,
 S én visszautasítam; szerelemlől
 Beszél szívemnek s ajkam néma volt.
 Hallgassa most meg végső válaszom:
 Ha mint a gazdag Bárdinak fia
 Áll ön elem, s bár üdvöm, életem
 Forogjon kockán az önével együtt:
 Nem hallgatom meg, nem leszek neje:
 De ha eldobja átkos kincseit,
 Ha megtagadja apjának nevét,
 S úgy jó hozzám, szegényen, egyedül,
 Az igaz égre esküszöm, szereti
 Fogom örökre, végzetlenülül
 És hű neje leszek... Menjünk, atyám.

Eddig az első felvonás. Ez expositio nemcsak azért kitűnő, mert merő cselekvényben ismert meg a szereplők teljes körével és mindegyiköknek jellemével, de még inkább azért is, mert a következő események összes csirását, sőt kerülhetetlen útját magában foglalja. Bárdi vas ember, de fia az ő fia, — műveltebb, szélesebb látókör, nem oly elfogult, de vasmber ő is. E két férfi nem változathatja meg állapontját, — de nem Edith sem, kinek nemes szívet és tiszta lelket az öreg Bárdi, korlátoltságában és elfogultságában, sokkal mélyebben sebezte meg, semhogy engedékenységét lehetne tarthatnók. Ily alapon a viszonyoknak csak tragikai kifejlése lehetséges.

A második felvonás egy hón. ppal későbbben játszik. Ennyi időt engedett Bárdi fiának, hogy határozzon. Andor azóta eltűnt; egy hónapig nem látta atyját, de, igérete szerint, a bárókat sem. Bárdi legügyesebb emberét, Brass, bizta volt meg, hogy Szentgáliékat szammel tartsa. Ezt mind megtudjuk az első jelenetben Brassól; Széphegyit, kit Bárdi a fővárosba hívott s legfőbb hűjének teljesülését biztatott, tájékoztatja az első felvonás óta történtekről. Majd referál Brass az öreg Bárdinak:

Hogy a bárónó lankadatlanul
 Jár, kel, sürgel, kér, levelez, hogy atyja
 Számára bármily hivatalt avagy
 Foglalkozást találjon; egyelőre
 Siker nélkül; mig ő maga néhány
 Gazdag polgársálmánál zongorából
 És nyelvből letekt ad.

A leány erős lelke még Bárdit is elismerésre készíti. De atyja?
 A báró ez alatt sétálgatott,
 Nagy csinnal oltozott, előkelő
 Vendéglők asztalánál étkezett,
 Késsé kártyázott, veszett; s a mellett
 Szóhajtozott és szidia a czudar
 Világot.

leg hangon mondott az intézet igazgatónének köszönetet egy a magasztos ünnepélyért, mint az eszmegazdag emlékeszédért. Ezzel az ünnepély véget ért.

Az szt. péter-téri iskolában szintén emelkedett hangulatban folyt le az ünnepély. Gellér igazgató megnyitó beszédet, Sculléty Irma k. a. eszmegazdag gyönyörű emlékeszédet mondottak, a növendékek pedig néhány dalt énekeltek és költeményt szavalltak el.

A templom-utcai leányiskola növendékei ma délelőtti tartották meg az iskola egyik termében a szokásos ünnepélyt. Az iskolások részéről ott voltak Simay István t. tanácsos iskolafelügyelő, Hász Sándor, Bing Vilmos, Áterffy Antal, Rosenbergs Sándor főbbi Heeger Ernő és Vizer Péter. M. Á. y. M. Á. y. igazgató lendületes szavakkal nyitotta meg az ünnepélyt, melynek folyamán a növendékek több igen csinos és valóban szépen előadott dalt énekeltek el. M. Á. y. igazgató ur harmonium kísérete mellett, R. ó. n. y. Theodora egy ügyesen dolgozott „Történelmi lecké”-vel, Dani Gizella pedig „Eötvös életrajza” című jeles dolgozatával vonta magára a figyelmet. Volt több sikerült szavallat is. Az ünnepély végén Simay István fejezte ki elismerését a növendékek és a tantestület előtt a valóban szép és emelkedett ünnepélyért.

KÜLFÖLD.

A három császári szövetséghez.

A „Moskauer Zeitung”-nak a „Pester Lloyd” által fejtetett cikkéről, mely Ausztria-Magyarországot, Németországgal szemben cselekvési szabadságának visszaszeresére hívja fel, a „Norddeutsche Allg. Zeitung” következőket írja: Katkov lapja ezelőtt folytonosan Ausztria-Magyarországot ellen bújogatott, a on reményben, hogy az Ausztria-Magyarországgal fennálló szövetséget mi felgöngy bontani. Most, midőn ez hiabavalónak bizonyult, Ausztria-Magyarországot akarja ellenük való állásfoglalásra bírni és az a czélla, hogy bennünket egymástól elválasszon. Köviden: a két hatalom között fennálló jó viszonyt megbontani törekszik. Minthogy azonban e czél el nem érhető, csak örömtünkre szolgálhat, ha Katkov lapja, a német sajtó évek óta tartó fáradságos munkájának terhet valónkörül levezsi és az Oroszország és Ausztria-Magyarország közötti viszonyok ápolása és megszilárdítása mellett kardoskodik. — Öszinte meglepődéssel tekintünk az orosz sajtónak ezt az újabb kifakadását, mivel Katkov, az ezt utat továbbra is követi, politikánk feladatait megkönnyíti.

E rajz természetesen ujra felkölti Bárdi gyűlöletét, de Brass folytatja: Szentgáli pénze fogyott, kezlett adóssággal csinnálni, — miben Brass, ki azt hazudta, hogy Bárdi őt elcsapta, rossz szelleme volt:

A pénz fogott, a kölcsön elapadt.
 A báró egyre sóhajtott, nem érte.
 Miért akarnak pénzt az embereket?
 Egy pár hiteltől mozogni kezdtek,
 A báró nem tud, hol a feje.
 Leányának nem mert szólni: én válek
 Belső meglitje... titkos suttogás,
 Tanácskozás, nagy méltalankodás,
 Majd egy kétségbe ejtő pillanat,
 S megllett a hamis váltó.

Brass e gaz tette szonyu dühre ragadja Bárdit, ki a váltót átveszi s kifizeti, s a nyomorult embert rögtön elcsapja. Ez hiába hivatkozik arra, hogy csak ura megbízását teljesítette. Bárdi undorral utasítja vissza ez alaptalan önévedelmét.

Öslel érkelesi felhevülésében meg akarja küldeni a váltót a bárónak, majd széjjel akarja tépni. — végre elhatározza, hogy felhasználja főzelja érdekében. Lelke megzavarodást, szive furdalását elevenen rajzolja a szerző.

Most belép Andor, mert letelt a kiszabott határidő és kijelenti, hogy régi elhatározásánál maradt. Atyja kérése, kölyöngése hasztalan:

No hidd, fiám, hogy gyűlölet, eszesély
 Vagy önféjú makaesség tettem
 Rugója...
 De épen érted, boldogságodért
 Kell most szilárdul ellenállnom,
 Nem hagyva, hogy szerelmi mámorod
 Megsemmisítse életed, jövődet.

Andor erős marad és szilárd ellenállással mind jobban fokozza atyja indulatosságát, mely végre e fenyegetésbe tör ki:

Már nem vagyok
 Atyád, hisz megtagadtál... most urad,
 Parancsolod és zsarnokod vagyok...
 Ezt nem tagadhatod meg... El vedél!
 El a szememből s várd parancsomat.
 Nem indít meg szíved összekulcsolt
 Kezem? Jó... Most hát majd tapasztalod
 Hogy ez a kéz nehez és kölyöngese.

Tudjuk már, mit fog tenni. Magához hivatja Edithet s kéri, hogy Széphegyit fogadja el férjéül. A báró kissasszony erélyesen, sőt ezlatos sértegetéseire, sértőben utasítja vissza a nem kért tanácsot. Most előveszi a vasmber-t váltót. — Edith meg van törve, a váltó birtokáért kezét igéri Széphegyinek, kit Bárdi rögtön előhivat. Andor, mint a ne-

